РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY"),
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 26-го лютого 1916. Ч. 25. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, February 26, 1916. No. 25.

НІМЦІ ПЯТЬ МИЛЬ ВІД ВЕРДЕН.

Французи стратили поверх 3.000 в полонених.

Російській думі не ворожать великих успіхів.

НЕЗАДОВОЛЕНЄ СЕНАТОРІВ І ПОСЛІВ З ПОЛІТИКИ ВІЛСОНА.

У ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ:

НІМЦІ НАСТУПАЮТЬ НА ВЕРДЕН. — ПОВЕРХ 3.000 ПОЛОНЕНИХ ФРАНЦУЗІВ.

БЕРЛІН, 23. лютого. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„На північ і на захід від Верден наші війска пішли приступом на становища Французів. Наступ переведено з добрим успіхом. 15 кільометрів неприятельських окопів опинило ся в наших руках. Наші війска посунули ся о три кільометри напеpед.

„Поминаючи великі страти неприятеля в убитих і ранених, Французи стратили в самих лише полонених поверх 3.000 людий. Крім сего попала в наші руки величезна скількість ріжнородних воєнних матеріялів, якої навіть в приближеню не дасть ся покищо оцінити".

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ВСЕГО ПЯТЬ МИЛЬ ВІД ВЕРДЕН.

БЕРЛІН, 24. лютого. — Останні урядові вісти німецького ґенерального штабу звучать:

„Наші війска віднесли коло Верден дальші успіхи. Три місцевости і два ліси находять ся в наших руках. Наші війска віддалені всего пять миль від фортів кріпости Верден.

„На полудне від Мец здобуто напеpед висунений рів неприятеля, причім полонено понад 50 французьких жовнірів".

ПАРИЖ ПРИЗНАЄ НЕУДАЧУ.

ПАРИЖ, 24. лютого. — Міністерство війни видало урядовий звіт, в якім признає успіхи Німців під Верден. Французький рапорт згадує дальше про втрату пяти місцевостий і про конечність відвороту, який переведено в дуже добрім порядку і без великих отрат.

Воєнні кореспонденти оцінюють німецькі страти під Верден на 50.000 в убитих і ранених.

КРІПОСТЬ ВЕРДЕН І ЇЇ ЗНАЧІНЄ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Воєнні знавці уважають кріпость Верден за найбільшу і за найсильнійшу кріпость в цілій Франції. Вона складаєть ся з 20 головних фортів і великого числа побічних фортів, редут і батерій.

Укріпленя Верден зміцнювано також вже в часі війни щораз то новими укріпленями.

Яка є властива ціль теперішного наступу Німців на Верден, годі догадати ся. В кождім случаю, коли би Німцям удало ся здобути Верден, французькі війска мусїли би цофнути ся на цілій лінії від Верден аж до границі Швайцарії.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ ПІД ВЕРДЕН ЧИСЛИТЬ 300.000 ЛЮДИЙ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Німецька армія, яка розпочала наступ на Верден, числить около 300.000 людий супроти 200.000 Французів. Отся німецька армія складаєть ся з найліпших жовнірів і стоїть під командою німецького наслідника престола.

З Голяндії доносять, що німецький цісар находить ся в головній кватирі свого сина під Верден. Цісар мав дати приказ за всяку ціну знищити французьку армію.

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

АВСТРІЙЦЇ ВІДБИЛИ НАПАД. МОСКАЛЇВ НА ПІВНІЧНИЙ ЗАХІД ВІД ТЕРНОПОЛЯ.

БЕРЛІН, 24. лютого. — З австрійської головної кватири доносять, що австрійсько-угорські війска відбили всі напади Москалів на північний захід від Тернополя.

БИТВА КОЛО ГЛАДКОГО І ВОРОБІЇВКИ.

ПЕТРОГРАД, 24. лютого. — Урядовий російський рапорт звучить:

„На північний захід від Тернополя в околиці Гладкого і Ворбіївки висадили ми міну, почім наші жовніри заняли яму. Помимо сильного огню неприятеля ми задержали становища у своїх руках".

ДЕ ПЕРЕБУВАЄ НИКОЛАЙ НИКОЛАЄВИЧ?

СТОКГОЛЬМ, 24. лютого. — В тутешних військових кругах не вірять російським вістям про начальну команду Николая Николаєвича на Кавказї. В телеґрамах про здобутє Ерзерум, як також в письмах і подяках царя та думи не було найменьшої згадки про Николая Николаєвича.

Коли Николай Николаєвич був головним командантом всіх російських війск, тоді за найменьший успіх висказувано на його адресу подяки.

Раз лише була згадка, що Николай Николаєвич перебуває у своїй головній кватирі в Тіфлісі (на Кавказі). Кружать поголоски, що він зовсім не жиє, а російське правительство держить се у великій тайні.

———o———

ПОСЛИ ДУМИ НЕДОВІРЯЮТЬ ПРАВИТЕЛЬСТВУ.

ПЕТРОГРАД, 23. лютого. — Хоч при отвореню думи панував настрій, з якого деякі ворожили великі успіхи в праці думи, то помимо того богато лібералів і поступовців не роблять собі великих надій.

Появленє царя при отвореню думи буде мати, як се всі партії заявили, великий додатний вплив на російський нарід, армію і на ворогів. Однак ліберали домагають ся від правительства реальних діл, які могли би бути доказом взаїмного співділаня.

Провідник лібералів, посол Воронцов, критикуючи бесіду президента кабінету, Штурмера, сказав: „Слова є словами. Ми є однак переконані, що вже за два тижні пішлють нас до дому".

Октябрист Бублідійов назвав заяву російського правительства „темнійшою від ночи".

Демократ Шінґарйов сказав отсе: „Нехай правительство ділами покаже, що хоче спільно з думою працювати".

В імени поступової партії ось так промовив в думі посол Шидловський: „Більшість думи є сьвідома сего, що нещастє, яке грозить державі, ще не проминуло. Средства, щоби усунути сю небезпеку, уживаєть ся часто без пляну і без цїли. Треба заховати як найбільше обережности і ужити як найбільше енерґії щоби направити давні похибки. Такою дорогою до поправи внутрішних відносин буде поклик до народу, але не словами, а ділами".

НА МОРИ:

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПІД НІМЕЦЬКИМ ПРАПОРОМ У НЕВТРАЛЬНІЙ ПРИСТАНИ.

ЛОНДОН, 23. лютого. — З Тенерифи (один із Канарійських островів, недалеко північно-західного побережа Африки) надійшла вість, що анґлійський корабель „Вестборн" заїхав до пристани Санта Круз під німецьким прапором.

На корабли находить ся 7 німецьких моряків і один офіцир, які є правдоподібно частию залоги німецького кружляка „Меви". Крім німецької залоги находить ся на корабли 206 Анґлійців, забраних із шістьох затоплених анґлійських кораблів, і залога корабля „Вестборн".

Отсе другий вже случай, що Німці на анґлійськім корабли прибули до невтральної пристани. Канарійські острови є власностию Еспанії.

Першим таким кораблем був „Апам", який прибув до Злучених Держав, де його признали яко воєнну добичу Німеччини, й інтернували.

Дальше показуєть ся, що поголоски про затопленє німецького кружляка „Меви" є неправдиві.

НІМЦЇ ЗАТОПИЛИ КОРАБЕЛЬ „ВЕСТБОРН".

ЛОНДОН, 24. лютого. — Зі Санта Круз надійшла нині вість, що німецькі моряки, висадивши людий на сушу, відплили кораблем з пристани і відтак його затопили. 5

Німці зробили се правдоподібно тому, щоби Еспанію не наражувати на якісь дипльоматичні спори з Анґлією, яка могла домагати ся видачі корабля.

Хоч Злучені Держави в подібнім случаю відмовили жаданю Анґлії щодо видачі корабля, то всеж таки позволили анґлійській компанії, яка була властителькою „Апама", корабель засеквеструвати.

ОДНА НІМЕЦЬКА ПІДВОДНА ЛОДКА ЗАТОПИЛА 69 КОРАБЛЇВ НА 132.170 ТОН.

ЛОНДОН, 25. лютого. — Анґлійська часопись „Дейли Нюс" подає на підставі звіту оголошеного в „Берлінер Пост" про діяльність підводних лодок в першім році ось такі дати:

„Одна підводна лодка осягнула рекорд. Вона затопила 69 неприятельських кораблів на 132.170 тон. Протягом одної лише виправи затопила вона 27 кораблів на 74.200 тон.

„Инша знова підводна лодка втяла також подивленя гідну штуку. Вона змусила один американський корабель з набором бавовни заплисти до німецької пристани. На згаданім корабли, коли його стрінула підводна лодка, находила ся вже анґлійська залога, яка, конфіскуючи корабель з воєнною контрабандою, прямувала ним до анґлійської пристани. З підводної лодки висів на корабель лише один резервовий офіцир маринарки, обняв команду на корабли і заплив безпечно до своєї пристани".

В АНҐЛІЇ:

АНҐЛІЯ ВИЗНАЧИЛА РЕЧИНЕЦЬ НА ПОБІР ЖОНАТИХ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Всім річникам жонатих мущин, які є обовязані після найновійшого закона до військової служби, визначено речинець до побору.

Побори розпічнуть ся 29. цьвітня і будуть тривати до 8. липня. Зі жонатих є обовязані до військової служби мущини у віці від 24 до 46 літ.

МІНІСТЕР ВІД ВІЙНИ У ВОЗДУСІ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Президент кабінету Есквіт заявив нині в парляменті, що лорд Дерби обняв провід над комітетом, який має на цїли перевести охорону Анґлії перед німецькими літаками. Титулом сего становища лорд Дерби входить в склад кабінету міністрів.

МІНІСТЕР ВІД БЛЬОКАДИ.

ЛОНДОН, 24. лютого. — Дотеперішний секретар міністра для заграничних справ, лорд Сесіл зістав іменований міністром від бльокади.

Отсе вже четверте з ряду міністерство, основане в часі війни. До тих належать отсі міністерства: амуниції, рекрутів, війни у воздусі і від бльокади.

ЧАСТЬ СЕНАТОРІВ І КОНҐРЕСМЕНІВ ПРОТИ ПОЛІТИКИ ВІЛСОНА.

ВАШІНҐТОН, 24. лютого. — Ворожe становище Вілсона супроти Німеччини викликало вчера серед сенаторів і конґресменів велике занепокоєнє.

Як в сенаті так і в конґресі утворили ся сейчас партії противників і прихильників політики Вілсона. По клюбах і коритарах розпочала ся жива, а часом навіть дуже остра дебата на тему, чи Злучені Держави мають видати заборону своїм горожанам щодо їзди зорyженими кораблями, як сего домагаєть ся Німеччина, чи мають дати Німеччині відмовну відповідь, наражаючи Злучені Держави на зірванє дипльоматичних зносин з Німеччиною, евентуально на війну.

На чолі членів сенату, які виступили проти Вілсона, станув сенатор Гор. Нині має він внести в сенаті отсю резолюцію:

„З огляду, що більшість великих держав веде війну, яка прибрала небувалі розміри;

„з огляду, що Злучені Держави жиють у спокою і в згоді зі всіми воюючими державами;

„з огляду, що бажанєм як також і інтересом американського народа є жити і надальше в спокою зі всіми другими народами;

„з огляду, що президент дав недавно тому нові і ясні докази, що дипльоматією а не ріжнею треба полагоджувати міжнародні спори;

„з огляду на се, що Злучені Держави одержали повну ґарантію щодо права американських горожан — уживати до подорожи незоружені кораблї воюючих держав;

„з огляду, що право американських горожан — їздити зорyженими кораблями — не є конечним для їх житя, свободи і безпеки, анї для незалежности, поваги і безпеки Злучених Держав і

„з огляду, що лише один конґрес має повновласть виповідати війну, а ся дає тимсамим право уживати всїх відповідних средств, щоби війну оминути;

„Тому сенат згідно з палатою послів рішають, що всї особи, які є обовязані до вірности Злученим Державам, з огляду на їх власну безпеку і інтерес держави зречи ся права уживати до подорожи зоружених кораблів воюючих держав. Дальше конґрес є тої гадки, щоби державний секретар не видавав анї не відновляв пашпортів таким особам, котрі хотіли би уживати до подорожи зоружені кораблї воюючих держав".

Подібна резолюція має бути внесена також і в палаті послів.

Рівночасно відбували ся наради в Білім Домі, в яких брали участь крім президента Вілсона, секретар для заграничних справ, президент сенату, провідник більшости і голова комісії для заграничних справ.

ВІЛСОН ОБІЦЮЄ ВСЕ МОЖЛИВЕ ЗРОБИТИ, ЩОБИ ЗАПОБІГТИ ВІЙНЇ.

ВАШІНҐТОН, 24. лютого. — Пізно вечером президент Вілсон оголосив лист до сенатора Стона, предсїдателя комісії для заграничних справ.

Президент заявляє, що ужиє всїх средств, щоби запобігти війні, але ніколи не згодить ся на се, щоби права американських горожан мали бути обмежені.

Півурядові вісти доносять, що секретар для заграничних справ, Ленсінґ, веде з німецьким амбасадором переговори в справі пересуненя речинця щодо нової акції підводних лодок, який є назначений на день 1. марта, на пізнійше. В сей спосіб американське правительство хоче зискати час на дальші дипльоматичні переговори.

Приятелі „Свободи"

повинні дбати, аби їх газета розвивала ся і в короткім часі перемінила ся на дневник.

Противники „Свободи" хотіли би їй зашкодити, одначе Приятелі „Свободи", якими є не лише її Передплатники, але всі Українці й Українки, що хотять ліпшої будучности свому народови, повинні показати, що то вони рішають про те, чи „Свобода" має розвинутись і перемінити ся в дневник, а не противники „Свободи".

Ціль свою осягнуть Українці у Злучених Державах, коли зараз візьмуть ся до приєднуваня нових передплатників „Свободі". Нехай кождий Українець і кожда Українка, що читає „Свободу" тут, на землі Вашінґтона, наложить на себе обовязок ПРИЄДНАТИ В ТЕПЕРІШНИЙ ЧАС — КІЛЬКОХ, А ВЖЕ НАЙМЕНЬШЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА ДЛЯ „СВОБОДИ".

Памятайте, що „Свобода" для передплатників вже тепер дуже тана, так, що тепер число коштує меньше-більше 1 цента, (за 157 чисел річно, вже з почтою всего 2 доляри в цілих Злучених Державах), а коли „Свобода" замінить ся на дневник, то буде ще дешевша.

ВІЙНА ЗА АВСТРІЙСЬКУ УКРАЇНУ.

Москвофіли виказали підчас війни, що вони працювали яко звичайні наємники російського уряду проти свого народа.

Як тільки розпочала ся війна, зараз показало ся, яку задачу мала москвофільська партія в австрійській Україні.

Що найвизначнійші провідники сеї партії ще перед вибухом війни винесли ся до Росії й заложили в Киеві „Карпато-Русскій Освободительний Комитетъ", який поставив собі за задачу співділати з російською армією в справі відірваня австрійської України від Австрії та прилученя її до Росії, і з російською державною властию в справі винищуваня українства й насаджуваня московщини в занятій уже армією країні. В склад комітету увійшли: др. **Юліян Яворський**, який уже кілька літ передтим вибрав ся до Росії та проживав в Киеві, працюючи в кругах київських московських націоналістів і в їх органі **„Кіевлянині"**; **Семен Лабенський**, редактор москвофільської ґазети **„Прикарпатская Русь"** у Львові і москвофільські адвокати з Галичини **др. Глушкевич, др. Сьокало і др. Сохоцький.** Що сей комітет уважав свою діяльність тільки продовженем діяльности москвофільської партії серед українського народу в Австрії, видно найліпше з його заяви, що він по занятю Галичини російською армією переносить ся до Львова і передає свої повновласти управі москвофільської партії, так званому „Русскому Народному Совѣту".

Комітет видав (під датою 29. липня с. ст. 1914.) відозву до „русскаго народа" Галичини, в якій обіцював йому визволенє зпід Австрії та з'єднанє з Росією.

Далі постарав ся комітет о виданє інформаційної брошури про Галичину для російських офіцирів*), в якій діяльність москвофільської партії представляєть ся яко підготовленє ґрунту для приходу Росії. Між иншим на мапі Галичини, доданій до брошури, означені місцевости, де живуть члени „Русскаго Народнаго Совѣта" і подані їх імена.

Через київського ґенерал-ґубернатора **Трепова** вислав комітет до царя телеґраму, в якій названі по імени члени комітету писали:

„Отъ имени собравшихся въ матери городовъ русскихъ, древне-престольномъ Кіевѣ, жителей и народныхъ дѣятелей Карпатской Руси повергаютъ къ стопамъ Его Императорскаго Величества чувства безпредѣльной вѣрно-подданической преданности и, моля Всевышняго о дарованіи славной побѣды русскому освободительному оружію, всеподданнѣйше просятъ Его Императорское Величество всемилостивѣйше принять истрадавшуюся въ многовѣковой лютой чужоплеменной неволи Карпатскую Русь въ родное лоно Великой Русской Семьи и завершить святое историческое посланничество собиранія Земли Русской".

На сю телеґраму цар через того самого київського ґенерал-ґубернатора відповів:

„Передайте мою благодарность Карпато-русскому освободительному комитету за выраженныя имъ чувства. Всею душею раздѣляю его сокровенную надежду, если на то будетъ Господня воля, увидѣть нашихъ зарубежныхъ русскихъ братьевъ свободно (?) слившихся съ Великою Русью".

В тімсамім часі инша ґрупа провідників москвофільської партії працювала в Петроґраді. Там був також **др. Дудикевич**, якого цар приняв на окремім послуханю.

Коли до сього додамо відомий **маніфест великого князя Миколи Миколаєвича** до „русскаго народа" Галичини, то не остане нам найменьшого сумніву, в якім відношеню стояла Росія до москвофільської партії серед українського народу в Австрії. Не покидаючи думки завершити „збиранє російських земель" прилученєм австрійської України, Росія пляново виховувала серед українського народу в Австрії партію, яка мала тут промощувати шлях російській армії і російській політиці супроти українського народу.

А що в плянах завойованя австрійської України велике значінє мала протиукраїнська політика Росії, се ясно видно з заяви російського міністра заграничних справ **Сазонова в Державній** Думі в лютім 1915. р. Вичисляючи причини, які примусили Росію до війни проти Німеччини, **Сазонов згадав також про Галичину, де, мовляв, німецькі гроші сотворили ворожий Росії український рух.**

Що погляд Сазонова на початок українського руху не вірний і є тільки арґументом, утвореним на дипльоматичний ужиток даної хвилї, про се не треба з ним спорити. **Але що розвиток українського руху в Галичині і його значінє для національного житя всеї України був одною з причин, які заставили Росію вести війну за австрійську Україну, се й без заяви Сазонова, яка се потверджує, було певне.**

Потвердила се також ціла російська політика в українській справі в часі російської окупації австрійської України. Та політика не оставляла сумнівів, що **найважнійшою справою для російської державної власти в австрійській Україні було винищенє всього українського житя та змосковщенє українського народу.** На цілім просторі українських земель під російським пануванєм почала ся одноцільна протиукраїнська політика: в російській Україні розпорядками адміністрації відібрано українському народови й ті дрібні здобутки, які була йому принесла революція з 1905. р.; заводячи в дійсности такий стан, який був за пановання указу з 1876. р.; на занятих землях австрійської України переводжено запорядженя, які мали на меті зрівнати її у винятю зпід права з російською Україною.

Як політика російського правительства вважала російську Україну не тільки під державним, але й під національним оглядом частю „єдиної, неділимої Росії", так цар **Микола II, в часі свого побуту у Львові, проголосив публично завершенє „збираня русских земель" — занятєм австрійської України, яку він, цар, проголосив частю „єдиної, неділимої Росії" в державнім і національнім розуміню.**

Царські слова потвердили, що Росія вважає теперішну війну війною за австрійську Україну — в тій цїли, щоб історичну боротьбу між Україною і Росією рішити невідкличино в користь Росії.

Др. М. Лозинський.

(В. С. В. У.)

*) Современная Галичина. Этнографическое и культурно-политическое состояніе ея, въ связи съ національно-общественными настроеніями. Записка, составл. при Военно-Цензурномъ отдѣл. Управл. Генералъ-Квартирм. Штаба Главнокомандующаго Арміями Юго-Западного фронта. Походная Типографія Штаба Главнокомандующаго Арміями Юго-Западного фронта. 1914. — З допиской: „Довѣрительно. Для широкаго ознакомленія г. г. офицеровъ дѣйствующей арміи".

ГЕЙ, СЛАВО!

Гей славо, наша давна славо,
Кудиж ти ся поділа?
Зійшла так ясно, величаво,
Чому-ж так скоро, наша славо,
Зівяла тай змарніла?
Немов чудове диво — квітє
У Киеві розцвила;
Бурливе надійшло лолітє,
Зима тебе добила.
Під таранами впали мури,
Звалились в воду мости;
Де жили Романи, Буй-Тури,
Там тлїнь остала ся з пурпури
І білі в поли кости...

Б. Лепкий.

Ruthenians Sixth Race in Europe.

To the Friend of the People—Will you allow me to add to your answer of a few days ago about the Ruthenian people? The Ruthenians, properly the Ukrainians, live in a compact, unbroken country larger in area than any other European state, Russia alone excepted. The Ukraine extends over 850,000 square kilometers, being, therefore, one and one-half times as large as the present German Empire. It comprises practically the whole of the famous Black Soil zone. It abounds in coal, iron and oil and is the granary of Europe. The territory is included between the Carpathian mountains in the west and the river Don, and the Caucasus mountains in the east, between the northern tributaries of Dnieper and the Black and Azof seas. The Ukraine, once the first republic in Eastern Europe, has been divided between her neighbors. Russia holds its larger part, with some 28,000,000 Ukrainians; the Russian nationalities call that country Malorusia or Little Russia; and the people Little Russians. Austro-Hungary holds a much smaller number, 3,500,000 in Eastern Galicia, 400,000 in Bukowina and 500,000 in sub-Carpathian districts of Hungary. Besides these are 500,000 Ukrainians in the United States, 200,000 in Canada and 60,000 in Brazil. A grand total of all the Ruthenians (properly Ukrainians) on earth in 1910 would read 37,500,000, of which 32,000,000 live in solid Ukrainian territory. The Ukrainians, therefore, must be considered as numerically the sixth race in Europe, the five above them being in order Russian, German, English, French and Italians. The Ukrainians constitute a Slavonic nation, just as clearly and sharply defined as do the Poles, the Chechs or the Bulgarians.

The Ukrainians in Russia belong to the orthodox church. On the other hand, those living in Galicia, Hungary, North and South America are Greek Catholic, the church of which the spiritual leader is the Pope in Rome.—B. & P.

(From the Evening Tribune, Minneapolis, Minn. December 14, 1915).

КОЛИ У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ НЕМА ТОВАРИСТВА ЧИ БРАТСТВА, ЩО НАЛЕЖИТЬ ДО У. Н. СОЮЗА, ТО ПОСТАРАЙТЕ СЯ ТАКЕ ТОВАРИСТВО ЧИ БРАТСТВО ЗАЛОЖИТИ І ВПИСАТИ ДО У. Н. СОЮЗА.

По інформації пишіть на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City. N. J

СТРІЛЕЦЬКА ОРХЕСТРА.

Військо йде, військо йде,
Хоруговки мають,
Попереду музиченьки грають.
(Народня пісня).

Між У. С. Стрільцями зараз по їх зорґанізованю зґуртували ся співучі дружини й вони звертали на себе увагу навіть між чужими. Одначе се не вдоволило їх. Під громотом гармат і свистом куль чули потребу ще й звуків могутньої орхестри.

Думка заснувати орхестру при У. С. С. виринула в замковій Поляниці на угорській Україні, де передше був Кіш У. С. С. Були наради, робило ся пляни, та на тім і кінчило ся. Недостача засобів розбивала все. Нераз потішали себе охочі словами: „Коли перенесемо ся до Галичини, то й будемо мати сотки інструментів". І дійсно, як тільки Кіш перенесено до Камінки коло Сколього, зараз почала ся реалізація їхніх думок. Зараз і декілька Стрільців поїхало до Стрия та Самбора й визичили там у музичних товариствах усі потрібні інструменти. Так отже, коли Кіш незабаром переніс ся до Боднарова (повіт Станиславів), зорґанізовано цілий гурток охочих, котрі ще перед війною були учасниками ріжних орхестр, і розпочала ся наука. Музикантів було 25. Куратором став підхорунжий У. С. С. Микола Венґжин, за старанями котрого повстала стрілецька орхестра, а діріґентуру обняв десятник Михайло Гавроньский. Все йшло відтепер належним ходом.

По тижневій науці виступила орхестра перед стрілецькою командою, яка була все та всюди орхестрі дуже прихильна й на перший раз заграла орхестра „Сокільський марш". По тім тижневім успіху вивчили ся грати „Ще не вмерла Україна", „Salvator marsch", „Молитву", „Похоронний марш", „Вязанка народних пісень" і ин. Дня 23. вересня 1915 р. брала орхестра участь на посьвяченю могили вбитих Стрільців у селі Викторові коло Галича.

З поступом наших військ уперед треба було й Боднарів покидати. Дорогою через села й місто Галич, куди ми переходили, грала орхестра. Нарід з великим захопленем й одушевленем витав Стрільців.

У селі Г., де донедавна був Кіш У. С. С., наука продовжала ся дальше. Дня 29. вересня 1915 р. був на інспекції в Стрільців полковник Варадї. На вправах приграває орхестра. Полковник висловив своє вдоволенє й побажав їй як найкрасших успіхів. Опісля декілька разів приграває орхестра на вправах третого полевого куріня. В неділю 3. жовтня 1915 р. пополудни відвідав орхестру військовий лікар-майор др. Ковшевич з Бережан, з двома офіцирами. В день іменин австрійського цісаря 4. жовтня 1915 р. грала орхестра в часі Служби Божої та при дефіляді полевого куріня в присутности полковника Гр. Коссака.

Дня 12. жовтня 1915 р. відійшов третий курінь у поле. З курінем пійшла також стрілецька орхестра.

Г.

ПУБЛИЧНИЙ ЗАПИТ ДО Д-РА ВОЛОДИМИРА СІМЕНОВИЧА, ЯКО ПРЕДСІДАТЕЛЯ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Запитую отсею дорогою Шановного Предсідателя, чому досі не подано до відома моєї резиґнації з уряду сеї Хвальної Орґанізації, котру я вніс на Ваші руки більше ніж три місяці тому?

Омелян Ревюк.

КУМ ШТЕФАН І КУМ АНТІН.

— А, як ся маєте, Штефане? А ви що тут робите? То ви вже назад вернули ся? Видите, я вам казав: не йдіть нікуди з плейзу, бо не утримаєте ся нігде!...

— Ой, маєте правду, куме Антоне! Шкода, що я вас не послухав. Дармо гроші стратив, вернув-єм обдертий і нігде не знайшов ліпшої роботи. Таки у нашім **Савтбурґу** найліпше! По правді, я би був і не рухав ся, як би не той страйк. А то випав страйк, чоловікови дармо сидіти не хотілось, Бог знає, як довго, — тай пійшов-єм трохи попрobувати сьвіта.

— Ну, куме Штефане, то розкажіть що там в сьвіті чувати? Чи богато Америки обїхали-сьте, по яких плейзах бували-сьте?

— Ой, кумцю любий, дорогий Антоне, якби-сьте так хотіли послухати, то бим вам мав що розповідати зо три дни і три ночи! Куди чоловік не бував? Що не видав? То вам цуда і дива, — лиш сядь тай плач. Всюди біда і сама лиш біда. Нічого доброго не здибав я між нашими Русинами на жаднім плейзі, ані навіть в самій **Філядельфії!**

— Ей, що кажете, куме Штефане?

— Що чисте! Що правда, то не гріх. Всюди вам зле, а що вже в тій Філядельфії то там таки найгірше; аж сором чоловікови дивити ся на то всьо, що тамки діє ся.

— Ні, куме Штефане, не говоріть мені нічого злого за **Філядельфію**, бо не буду слухати. Скажіть радше, куди ви бували?

— Та куди? Як іно вийшов страйк, то найперше поїхав я до **Трою**, бо там давнійше я робив і там маю шваґра. Та не міг-єм там довго бути, бо не міг-єм дивити ся на то, що там тепер ся творить. Кажу вам — чисте пекло. Люди сварять ся між собою: ксьондзи таксамо, а цареславні лиш користають з того і стягають вірний наш нарід до себе на **Вест-Трою** і в **Когусах**, а в Трою розцвила чи заплїсніла якась індепенденція з якимось пройдисьвітом канадійським, що перебрав ся за ксьондза і вдає українського попа. Втік я відтам і поїхав до **Перт Амбою!** Та ба!...

— Тут застав я ще гірше. Церквів повно. Одні старі, другі нові, що потворив їх вже наш біскуп Ортинський. Між людьми свара вічна на церквах, а цареславє там і росте як на дріжджах. Кажуть, що тут заїздив колись біскуп Ортинський — тай так добре благословив і сіяв, що хопта цареславна покрила за ним геть пертамбойське поле.

— Ех, гадаю собі, поїду до **Байону.** За 5 центів, та недалеко може там буде можна остановити ся. Та де там!... І там сумно поглянути нашому Українцеви. Церков мала і тісна, смрід від нафти заносить, що і дихнути тяжко, а цареславні висадили церкву як грім та ще й на панськім місци. Аж серце крає ся чоловікови дивитись на тоє...

— Но! — тут не втримаєш ся. Сідаю на кару, спендую других пять центів і їду **до славної Дзержи.** Там, брате, роботи гук, але й роботи відхочеть ся, як подивиш ся, що довкола тебе діє ся. Партій без числа і що голова то розум! Церков наша красна, але обік також цареславна шапа з баламутним написом та ще якась індепенденція на **Лафаєтї**, а сальонів народних як звізд на небі.

— Но, думаю — чекай! **Поїду ще до Філядельфії.** Там я не був ще з роду. Там є наша катедра, там є наш біскуп, аж там чоловікови буде любо жити і бути. Приїзджаю. Кажу вам, Антоне, місто файне. Чисто, красно. Йду, шукаю наших людий і знайшов. Питаю за роботою. Ой, брате, — кажуть мені — тут роботи нема, — тут за роботу тяжко. Посоловів я, але не трачу надії. Помаленьки розпитую дальше то за се то за те. Так довідую ся, що наш біскуп заходить ся тепер коло якихось домів. Я врадував ся відразу, бо мулярство знаю не аби як. Ще в краю разом з татунем ходив-єм на мулярку. Гаразд, що біскуп будує, — може і я там де вкручу ся до якої роботи. Іду і зачинаю розвідувати ся близше, що і як. Тут мені показують: — О, той дім епископа і той — і той; а тут сиротинець, а тут пекарня, а тут для ксьондзів. Та добре, добре, але де тут сї будує, бо я — кажу — муляр, от міг-бим стати до роботи.

— О, ні, братку, ти тут не годен — кажуть мені. Ти до тої роботи не ... міг. Тут ся бере лишень самих американських, бо то, знаєш, не буде ... щобудь, — але банок. Я аж губу отворив. Що, кажу, — банок? Який ... хто його будує? А вось наш епископ — коби здорові, — будують банок, повідають мені. Ось-тут вже купили ... се дім, зараз на просто своїх вікон і тепер його фіксують. Там ся вибирає тепер така глубока пивниця, а потому вимурують склеп, аби був безпечний від злодіїв і від огню; так грубий як ... нашій старій пропінації на Вигоді. ... того склепу прийде така велика каса за два тисячі талярів, а в тім сейфі будуть епископ ховати гроші, аби були безпечні...

— То так—думаю я—то епископ будують банок. Народ іде на шизму, пропадає без слова Божого, без науки; цареславє розшанопило ся майже всюди а в самій Філядельфії може чи не найбільше. Катедра стара, обдерта, а біскуп будує банок... Цареславний біскуп їздить по місіях, утверджає галицьких перевертнів і баламутить добрий наш і побожний нарід, **а наш біскуп від рана до вечера ходить лиш все з якимись контракторами, інжинєрами, банкирами, жидками, аґентами і будує банок...** В церкві до народу кричить: Давайте на сироти, а сам будує банок... То так! То туди стежка в горох? Тепер розумію, чому між нашим бідним народом всюди біда... Но, куме Антоне, як-єм то збачив, то з болю серце ми ся обкровавило. І доки, Господи, будем терпіти таку наругу над нами? Ми хочем будувати Україну, ми будуємо церкви Божі, а наш біскуп будує собі банок... Встид і сором...

— За остатні гроші купив-єм си тікет і вернув-єм на свій плейз. Дякую Богу, щом сї щасливо вернув. Вчора бачив-єм сї з давним босом і завтра казав ми виходити до роботи.

— Но, куме Штефане, як би мені то хто єнчий розповідав, а не ви, то ніколи-бим не повірив сему. Але вас знаю від маленька і ви там в Філядельфії були і бачили все на власні очи. Коли так сї діє, то ми сего не повинни крити, але відкрити перед усім народом сю ганьбу, яка на нас спала. Нехай весь нарід знає і піднесе грімкий протест, щоби було чутно аж там, де тепер кулї ґрають, аж у старім краю, аж у трону сьвятійшого Отця, — може чей хоть то що поможе. Зараз завтра сідаю і пишу до всїх ґазет, а на мітінґу парафіяльнім поставлю внесок, аби наша парафія зараз перша заслала свій протест просто до Апостольського делеґата у Вашінґтоні.

Подав Юрко Шильварок

ВОРОГАМ ПОМОЧИ НЕ ДАЙМО!

З фабрики одної,
Коло Городища,
Віз брикар сокири,
Всі без топорища.

Ранок був весняний,
Гарний і чудовий;
Вів битий гостинець
Через ліс дубовий.

Сокири на возі
До сонця блищали,
Під вагов колеса
В камінь скреготали.

Дубки молоденькі
Взяли ся страхати,
Що везуть сокири; —
Будуть їх рубати.

Дуб старий розлогий
Почав їм казати:
— Не маєте, діти,
Чого ся бояти!

Не бійте ся, діти! —
Взяв дуб говорити —
Помочи не даймо,
Далі будем жити!

—Яка-ж від нас поміч?—
Хтось там обізвав ся,
— А деж топорища? —
Дуб їх запитав ся?

Лише до сокири
Топорищ не дати,
То без них сокири
Не будуть рубати.

* * *

Чому, братя Українці,
Ми того не знаєм?
Як вороги з нас сьміють ся,
Ми їм помагаєм?!...

І за наші долярики
Зовуть нас „нездари";
„Руским Иваном, фірманами,...
Гетьмани від бари".

Схаменіть ся, милі братя!
Що то за причина?
Подивіть ся, як йде вперед
Сьвітова машина!

Люди вміють в сьвіті жити;
Тяжко не працюють;
І на дурну клерикальну
Бібулу наплюють.

Плати, Иване, й ви, фірмани,
Й гетьмани від бари;
А за твою кервавицю
Най їдять кавяри.

Українців 700.000
Є тут в Америці;
Лиш по центу—маєм гроший
Як води в керниці.

Маєм щирих патріотів
І люблять робити.
Чи не може нам „Свобода"
Що дня виходити?

В Філядельфії друкують
Нам шкідливі шмати.
Ми ворогам не повинні
Помочи давати.

Василь Татарин.

Канзас Сіти, Канз., 26. лютого 1916.

ЛИСТ ІЗ СИБІРИ.

Пані К. Малицька до о. Лежогубського.

—o—

Пинчуга, 14. н. ст. листопада 1915.

Сей лист переписаний уже вдруге. Перший я написала перед шістьма тижнями, але саме коли хотіла його висилати, наша Анґара замерзати стала і вся комунікація до почти перервала ся. Нині стоїть вже на ріці лід і є надія, що в найблизших днях почтовий післанець поїде саньми до Богучан.

Дістала я зі Стокгольму через Петербург 36 рублів з повідомленем, що се для мене від Вас. Не знаю, які се гроші і чи виключно для мене призначені, бо посилка була телеґрафічна без ніякого поясненя, але приймаю їх вдячним серцем, бо ті гроші прийшли дуже в пору і принадобили ся вельми мені і тов. Балицькому.

Нас тут тільки двоє разом з цілої чотирнайцятки. Всі прочі одинцем розкинені по Анґарі (найблизше нас в сусідстві: брат Ґродський, Неділка і др. Охримович). Отці доктори: Боцян, Ґорникевич і Соболь живуть в самім Минусиньску — передше були якийсь час на селі. Адреса до них: Минусинскъ — Минус. уѣздъ, Енисейска губ. Городекая аптека Новоприс. 38.

Зима у нас вже давно начала ся, але більших морозів понад 30° R ще не було. Тутешні жителї кажуть, що се йно прелюдія до властивої зими, яка пічнеть ся в грудни і тривати-ме до мая. Морози бувають тут до 50° R. Як їх видержимо, так вже будемо загартовані на все.

Крім мене і тов. Юліяна є в Пинчузї ще пять австрійських підданих, один німецький і до сорок політичних ссильних руєских. Місцевість положена дуже гарно і одна з ліпших. Почту маємо раз в тиждень — книжок і часописий доволї. Не скучаємо. Але житє тут дуже дороге; деякі артикули вдвоє, втроє дорожші ніж у Львові в час війни.

З дому не мали доси ніяких вісток, хоч післали туди листи через американський консулят. Ваша посилка була першим відгуком з Галичини, а відтак дістала й ще картку від Олеськівної (через Швайцарію). Тільки всього. Дожидаємо нетерпеливо весни; може вона принесе нам зміну в нашім положеню. Віра в красшу будучність не дає нам падати духом. Кріпимо ся взаїмно і дожидаємо дня — години, коли повертати будемо до своїх.

Доси ми всі здорові. Тов. Балицький прегарно виглядає, мабуть від того, що не має тут засідань і їсть цілий день зернята модереву. Збирає поволеньки матеріяли до календаря „Просьвіти" на рік? і фабрикує паперові одіяла на зиму. Каже, що вони теплїйші ніж медвежа шуба. Винахід ще неопатентований.

Усім знакомим засилаю сердечні здоровленя, а Вп. Отцю Совітникови ще раз дякую за підмогу і добру память і остаю з глубоким і щирим поважанєм

Конст. Малицька.

Від п. Балицького і Ґродського поклін.

ЯК НА ФРОНТІ СПОКІЙ...

Подаємо отсе за львівським „Ділом" дуже цікавий опис українського письменника (Осипа Маковея), котрий є в Галичині на фронті яко офіцир — опис „зимового спокою" на фронті серед війска і в наших селах, близко боєвої лінії.

У своїх звітах з війни ґенерал Гефер пише нераз: „На фронті спокій", або: „нічого замітного". Хто на фронті не був, може собі гадати, що се такий спокій, як у нього в хаті. Куди там! Се зовсім инший спокій, скажім, — воєнний спокій. Сей спокій в порівнаню з тим, що було і буває в инших сторонах, дійсно нічим не замітний, але сам собою далеко не такий приємний, аби можна йому сказати: „Сьвятий спокою, гаразд з тобою!" Нічого в нім сьвятого і гаразду великого він не приносить. Навіть спокою такий спокій не дає, хоч се вже би повинен, коли так називають ся...

Сиджу отсе в ярі над рікою у чистій селянській хаті, кількасот кроків (у воздушній лінії) від одної части наших окопів, що тягнуть ся (як грубі жили в тілї) в землі у високих берегах за рікою. Се так близко, що я колись-то на проході чув, як доносила ся з окопів чеська пісня: **„Шуп сем, шуп там, уж мі тераз вшицко єдно".** Чудно якось так: людий зовсім не видко, всюди біло від снігу, а тут чуєш, ніби „земля" співає. А у мене, за стіною, у челядній, де живе мати з невісткою (їх чоловіки в Канаді), що вечера чую, як мій слуга (підчас мира не слуга, тільки зовсім порядний господар) — з иншими воякамн колядує: співають сердечно і веселих і смутних пісень, але всі фалшиво. Іду до „менажї" — в пустім та обдертім домі панотця, котрий давно вже втік відси, від того „спокою". Там чую — музика: провіянтовий офіцир купив для товаришів у штабі на коляду патефон, щоб не скучали, і машина грає, співає і декламує з величезним завзятєм. Знані пісні товариші співають разом з „патефоном". Вийду на улицю: хлопчиска бігають, а гурток жінок вертає з обіду. Обідали від рана до вечера (обід — се ранішна їда), дещо випили, — небогато, бо горівка тепер дорога, — і розходять ся домів у гарнім настрою. Починаю з ними розмову, роздаю відзнаки У. С. Стрільців (шпильки з красками ріжних хоругов). Тішать ся вони, жартують, раді і мені, що можуть розмовитись, бо **„перед вами були тут Мадяри"**, — кажуть — **„вони все лиш: не туда й не туда"** („nem tudom"). Сьвяткують жіночки і без панотця всі приписані і неприписані сьвята: **Варвари, Сави, св. Николая і Николаєвого отця** (отсего я ще не чув) і **Анни** і т. д., — все находить ся оказія на обід від рана до вечера, бо який то тепер і день перед Різдвом, — ніколи й поговорити в смак...

І то все кількасот кроків від окопів! Ну, скажете: Чого-ж хочеш? Невжеж се не спокій? Таж і в окопах весело і в селї! Се так, таж я нагадую собі, як ми з початку війни часом при далеко меньших пригодах, а були ще більше неспокійні. Колиж тепер на фронті ми співаємо, а жіночки сьвяткують без страху Николаєвого отця, то се заслуга всесильної привички. До всего можна привикнути, коли чоловік мусить... Але причин до неспокою було і є досить і тепер.

В окопах, там за рікою, сидить наше війско уже пів року. Не пускає окопів з рук, держить сильно. **Залїзли люди в землю як кертиці;** поробили ріжні хідники і переходи; понакривали свої леговища; загосподарили ся і живуть подібно, як жили тут перед тисячами літ прадіди, (археольоґічні розкопки у сих сторонах сьвідчать о тім). Назад до природи! Не треба й хати! Вистане печера... А село тут у ярі вже від пів року також на фронті. Москалів тут не було, тілько перейшли, бо се такий куток, що нема чого тут сидїти, коли йдеш наперед, а коли втікаєш, то не дай Боже сюди попасти! Отсе-ж Москалї, втікаючи з Буковини, чимскорше новилазили на високі береги і горби і село лишили в спокою. Та який то був спокій! Не досягли його руками, то досягли „пушками" (гарматами). Розбили нову поверхову школу, спалили запальними бомбами кільканайцять господарств і, шукаючи нашого війска і наших „пушок" у селї або за селом, метали ґранатами і шрапнелями просто на село. **Богато невинних селян і селянок вбили або ранили. Один шрапнель убив шестеро дітий на улици. Рікою плила якась скриня (се було ще на Великдень), селяни витягли її, хотіли подивити ся, що в ній, — скриня вибухла і вбила 14 осіб відразу.**

В літі, як я тут був за першим разом, свистали кулї по селї і по полю так, що не можна було вийти на улицю і люди не могли жити. Коли ми їли в садку, нераз чули удар куль з крісів о дерево. Раз мусїли навіть покинути їду, коли тріслн три шрапнелї, один по другім, щораз близше (останний ледви на яких сто кроків). У селянській хаті, де я спав, задна стіна мала повно дїр від дрібних кульок, а раз рано витягнув я з дверий у сїнях кулю, що перелетіла через стріху. Сі кулї з крісів долітали припадком з московських окопів (видко, що там стріляли зависоко), але з „пушок" були таки вимірені на село. Се страшно погане почуванє обхтак безборонним ждати на залїзний почастунок і не мати способу і нагоди відплатити ся.

Тоді в літі про сей фронт, на котрім находить ся й се село, можна було також читати, що тут не діеть ся нічого замітного: „є перестрілки артилєрії, а так зрештою спокій".

Тепер в зимі сей спокій ще більший. Москалї не займають села, „пушки" сюди не стріляють. Але до села веде дорога, в однім місци видна для них, як на тарели. Там уже всі придорожні хрести покладено на землю і дерева позрубувано, щоби ворог не мав точок опору для своїх спостережень та обчислень при стрілянию. Ся дорога не дає спокою Москалям. При нашім приїздї вони — як Німці кажуть невинно, — „обложили" ту дорогу кільканайцятьма ґранатами; добре, що без шкоди. За сей привіт потім австрійська артилєрія післала Москалям гостинця. Москалї відповіли. **Понад селом то сюди то туди вили шрапнелї і ґранати — се обі артилєрії сварили ся між собою.** Таку любу розмову маємо що дня, то довшу, то коротшу, — чути тілько свисти понад селом і часом вибух десь далеко. Дальші артилєрії також не мовчать і глухий гомін летить здалека. Десь колись відзивають ся машинові самопали, але коротко; залопотять тай затихнуть. (В лїті далеко довше тарахкотіли). Частійше, особливо в ночи, відзивають ся поодинокі кріси, але також не густо, тілько так, як на добрім польованю, то тут то там. Буває і тепер, що московські дрібні кулї залітають у село. Недавно одну селянку зранили.

Зрештою „нічого замітного", коли се, що діеть ся, не заслугує на увагу. „На фронті спокій". У село прилітають часом тисячі (дійсно тисячі, правдива хмара) гайворонів і потім знову десь щезають; по деревах щебечуть чижі і щиглі; часом закраче ворона; у ночи перекликують ся ріжними голосами сови. Ночі престрашенно довгі; дні нудні; роботи мало, коли сам собі не найдеш якої; читаєш усе, що в руки попадесь, але якось без уваги; писати не хочеть ся, нема настрою. Тай так минає тиждень за тижнем, незамітно і в спокою — коли на фронті спокій...

24. грудня 1915. О. М.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Др. ЛЕСЬ МАРТОВИЧ, український письменник, помер в селї Погариску, равського повіту, де по випертю російської інвазії був комісарем для контролї збіжа. Похорон відбув ся при участи місцевого населеня і довколичної інтеліґенції як духовної так і сьвітської, а також гуртка полонених російських жовнїрів Українців, які свому управителеви і просьвітителеви віддали останну прислугу. В. Й. П.!

* * *

В нашій уяві, в уяві тих, що їх знали, жили з ними, дорожили їх творчостю, так вони оба сплели ся, що тепер, коли один з них закінчив свій житєвий шлях, здасть ся, що не можна писати про одного, не згадавши про другого.

Мартович і Стефаник.

Оба селянські сини зі снятинського повіту. Оба ходили в один час до ґімназії в Коломиї, товаришуючи. Оба мусїли за „політику" покидати коломийську ґімназію й опинили ся в Дрогобичи, де завдяки батьківській опіці директора Олександра Борковського „політика" не перешкодила їм дійти до матури.

Потім розійшли ся.

Стефаник пійшов до Кракова студіювати медицину, а опісля вернув до рідного села.

Мартович пійшов на права, що стало ся для нього рівнозначне з вандрівкою по цілій українській Галичині, то в характері кандидата адвокатури, то політичного аґітатора, то письменника, що приїздив відпочивати до своїх приятелів, то вкінци господаря, що управляв земельним господарством в посїлостях, які рівночасно парцелював, або — в останних місяцях свого житя — на становищи комісаря для контролї збіжа.

З упорядкованєм свого особистого житя Покійний не спішив ся. Мав вдачу бурлаки, який мало за себе дбає і на все має ще час. При тім усім готовив ся до адвокатури, був доктором прав і де працював в адвокатській канцелярії, зискував собі славу солїдного і знаючого юриста.

Останні роки почав западати на здоровлю. До Львова, який все був неначе центром його житя, куди появляв ся по коротшій чи довшій неприсутности, показував ся щораз рідше, проживаючи весь час у свого приятеля д-ра Івана Кунцева в Улицку зарубанім в. равськім повіті. Там застала його зовсім недужого російська інвазія. По випертю її приняв місце комісаря для контролї збіжа в равськім повіті, де й помер в селі Погариску.

Помер, проживши коло 45 літ (докладної дати уродженя Покійного не знаю).

Яко громадянин був Мартович письменником і політичним діячем.

Вже згадувано, що за „політику" мусів він переносити ся з коломийської ґімназії до Дрогобича. З дрогобицьких часів оповідає директор Борковський, як Мартович серед шкільного року в VIII. клясі прийшов до нього і заявив, що виступає з ґімназії, бо — йдуть вибори і треба аґітувати. І що його не вговорював директор Борковський, він таки поставив на своїм і докінчив ґімназію аж слідуючого року.

Політичною діяльностю займав ся яко член української радикальної партії. В молодших лїтах усе виїздив на виборчу аґітацію за партійними кандидатами. Пару разів редаґував також партійний орган „Громадський Голос". Писав популярно-аґітаційні статі, порозкидувані в радикальній пресї. Одна з них, „Реформа подружного закона", вийшла окремо.

Політично-аґітаційні мотиви зустрічаємо також в його письменницькій діяльности, — що згадати з початкових творів „Не-читальник", „Лумера", „Іван Рило"; з пізнійших „Віїт", „Смертельна справа".

Говорячи про літературну творчість Мартовича, знов не можна не згадати про них обох, про Мартовича і Стефаника.

Були се дві найбільші літературні індивідуальности, які виринули майже рівночасно в нашій літературі під конець 1890-их рр. Майже рівночасно Стефаник видав першу збірку своїх нарисів „Синя книжочка", а Мартович помістив у „Літературно-Науковім Вістнику" оповіданє „Мужицька смерть", найбільше й найлїпше з усего надрукованого ним, яке здобуло йому літературне імя не тільки в нас, але також поширило ся в перекладах на чужі мови.

Обома однаково інтересували ся ті в нас, що знають вагу літературної творчости; однаково нетерпеливо ждали, що котрий з них напише...

Оба малювали село. Стефаник ставив перед наші очи траґедії хлопської душі. Мартович малював будні хлопського житя, де сумне й веселе, поважне і сьмішне, гідне признаня й осуду спаїтало ся в один ... образ.

Писав Мартович не богато. Всего дві невеликі збірки оповідань („Не-читальник", накладом Українсько-руської Видавничої Спілки у Львові 1900, 9 оповідань, — і „Стрибожий дарунок і инші оповідання", Львів 1905, накладом Вячеслава Будзиновського, 5 оповідань) та ще дещо розкинене в періодичних виданях.

Є в тім річ ріжної вартости, від ... студій як „Мужицька смерть" до річий писаних на швидку руку, або з політичною тенденцією, але в усім видний великий талант, знанє людської душі і вміність малювати її словами. Переважають сюжети з селянського житя. Нариси з житя інтеліґенції мають гумористично-сатиричний характер.

Останних 10 літ Мартович нічого не друкував. Але, на скільки можна було розвідати, не перестав творити. Працював над більшою повістю, писав оповідання. В останних місяцях мав заінтересувати ся українськими селянами з Росії, які в характері російських полонених працювали коло землї під його управою, і писати з їх житя. В кождім разі оставив літературну спадщину, в якій повинно знайти ся щось цінного, а може й найціннійшого з усеї його творчости.

М. Лозинський.

СТРІЛЕЦЬКА ТУГА.

В памятний день,
Коли ми місто покидали,
В чужу країну від'їзджали,
Глядів я в очи Твої любі,
Синьо-голубі.

І всякий жаль,
Який колись жеврів у груди,
Що „взяли її чужі люди" —
Минувсь, як взрів ті очи сині,
Ті голубині.

Посеред куль,
Що понад голови літали
І серце жахом заливали,
Нераз згадав я очи любі,
Синьо-голубі.

І місяць май,
Що зміняв сьвіт в чудну картину,
І кожду звеселяв людину,
Нераз нагадав сині очи,
Любі-дівочі.

І білий сніг,
Що в лучах сонця так все блищить,
Немов кришталами зір манить,
Каже згадати Твої очі,
Вже — не дівочі.

І вір менї,
Що хоч минуть ся десятки літ,
Змінять ся люди, змінить ся сьвіт,
Я все згадаю Твої очи,
Гарні дівочі.

Колиж житє
Жорстоко зломить мої сили,
Я з своїм горем, в тяжкій хвили,
Прийду ще глянуть в Твої любі —
Очи голубі...

Грицько Трух, У. С. Стрілець.

ЦАР МИКОЛА.

— Я отворив думу, і пустив її, щоби ходила, а вона надула ся, як би хотіла мене з'їсти!!! Файна менї забавка! Міністри дали менї її в руки і казали: „На, маєш, бав ся!" А вона така страшна, немов би мене хотіла вбити! Що я з нею зроблю? Як я її тепер замкну? Хто менї поможе? Чи вистарчать міністри, чи треба буде аж кликати війско?

ЗВІТ КОМІТЕТУ ОБОРОНИ МИРОСЛАВА СІЧИНСЬКОГО.

В кілька місяців по приїзді д. Мирослава Січинського до Злучених Держав представителі двох організацій, а то: Руського Народного Союза з осідком в Скрентон, Па. і Українського Народного Союза з осідком в Джерзи Сіти, Н. Дж., на запрошенє д. Мирослава Січинського зійшли ся в неділю дня 2-го лютого 1915. р. в Ню Йорку на засіданє.

На се засіданє прибули слідуючі добродії: Іван Артимович, Михайло Саламандра, Мирослав Січинський, Омелян Ревюк, Володимир Лотоцький, Михайло Беля, Дмитро Капітула, Осип Стеткевич, Андрій Савка, Семен Ядловський і Михайло Угорчак.

До переведеня нарад вибрано предсідателем д. Д. Капітулу, а секретарем д. М. Белю. Перший забрав слово д. М. Січинський і представив присутним ціль свого приїзду до Злучених Держав, ціль зборів, справу можливого процесу і т. и. Опісля забирали всї присутні голос в дискусіях, призадумуючи ся над ріжними евентуальностями перед, підчас а також і по процесї.

По довгих дискусіях ухвалено одноголосно основувати тіснійший тимчасовий Комітет Оборони. Ухвалено, що всї присутні мають становити тимчасовий комітет, споміж котрого вибрано отсю екзекутиву: Д. Капітула, предсідатель; І. Артимович, містопредсідатель; Андрій Савка, касієр; Михайло Беля, секретар. — Дальше на сих зборах вибрано д. Омеляна Ревюка на переводчика на анґлійську мову актів процесових, статий писаних з нагоди атентату і всего, що для адвокатів було потрібне до приготовленя процесу.

Між иншим ухвалено, що д. М. Січинський покищо має бути знаний під чужим назвищем та раджено, щоби, оскільки можливо, побут д. М. Січинського в Америці держано в тайнї поти, поки всї акти і потрібні матеріяли не будуть виготовлені до процесу. Представителі обох висше згаданих орґанізацій згодились дати на розпочатє процесу, приготовленє актів і т. д. по $1.000 (тисячу долярів), а по складки до загалу ухвалено віднестись доперва тоді, коли вже цїла справа буде приготовлена.

Окрім справи процесу обговорювано ще много инших справ, а по вичерпаню нарад засіданє закрив предсідатель Д. Капітула.

Ню Йорк, Н. Й. дня 2-го лютого 1915 р.

Д. Капітула, предс.
М. Беля, секретар.

По упливі відповідного часу і по приготовленю процесу через тимчасовий Комітет і адвоката, д. С. Поллака, а також і через д. М. Січинського, екзекутива тимчасового Комітету скликала засіданє на день 15-го липня 1915 р., в Ню Йорку, на яке запрошено більше людий. Протокол з сего засїданя звучить:

ПРОТОКОЛ

із засїданя в справі Мирослава Січинського, відбувшого ся дня 15-го липня 1915 р., в Бреслін Готел, 29-та ул. і Бродвей, Ню Йорк, Н. Й.

Засіданє отворив предсідатель тимчасового Комітету д. Д. Капітула і поставив пропозицію, щоби збори вибрали предсідателя до перепроваджeня нарад. На поставлене і поперте внесенє ухвалено присутними, щоби предсідателем засїданя був д. Д. Капітула. На секретаря покликав предсідатель д. Богдана Дуткевича.

На засіданю були присутні добродії: Ів. Лазорчик, Д. Капітула, І. Ардан, В. Гришко, М. Беля, М. Саламандра, Ю. Луців, В. Левчик, Ю. Павчак, С. Гладкий, Т. Каськів, І. Артимович, А. Музика, В. Кнігиницький, С. Чіснок, о. Н. Дмитрів, о. Й. Чаплинський, Н. Росолович, К. Кирчів, С. Ядловський, О. Стеткевич, А. Савка, М. Угорчак, В. Лотоцький, О. Заплатинський, Б. Дуткевич, В. Діділівський, В. Татомир, В. Седляр, М. Хандога, Я. Корнат, І. Буґера, Т. Вислоцький, С. Поллак і М. Січинський.

По отвореню засїданя і списаню присутних предсідатель Д. Капітула представив працю тимчасового комітету і ціль сих зборів. Бесідник представив, що тимчасовий Комітет Оборони М. Січинського був завязаний представителями Руського Народного Союза і Українського Народного Союза в лютім 1915 року, для приготованя актів до евентуального процесу. Комітет поручив був п. Омелянови Ревюкови перекласти на анґлійську мову промови, виголошені в австрійськім парляменті і статі, поміщені в европейській пресі про справу 12. цьвітня 1908. Тимчасовий Комітет згодив також адвоката Семена Поллака з Ліґи оборони політичних переступників.

Як п. Омелян Ревюк скінчив перевід актів, тимчасовий Комітет скликав Українців з усіх орґанізацій і партий для заложеня сталого оборонного Комітету.

Опісля забрав голос д. М. Січинський і говорив про причини, задля яких він рішив ся зголосити ся до іміґраційних властий на Еліс Айленд. Він казав, що знає, що присутні не зовсім годять ся з тим, щоби він сам зголошував ся, але думає, що вони дадуть переконати ся. „Той процес треба зачати” — говорив бесідник — „бо чи скорше чи пізнійше він мусить зачати ся на чийнебудь донос; а як ми самі зачнемо власне тепер підчас війни, то мимоволї звернемо увагу американської преси на Галичину і загалом на українську справу і поможемо вольности нашого старого краю, бо кождому краєви, що борерть ся за свободу, важно, щоби його визвольна борба була сьвітови відома”.

Другий з ряду забрав слово оборонець справи адвокат п. С. А. Поллак. Він докладно пояснив біґ справи і що треба до перепровадженя процесу.

По промові п. Поллака присутні забирали голоси в дискусії. По дискусії вибрано тайним голосованєм тіснійший Комітет яко екзекутиву, до котрого зістали вибрані слідуючі дд.: Д. Капітула, предсідатель; І. Артимович, містопредсідатель; Андрій Савка, касієр; Мих. Угорчак і Яків Корнат, секретарі. Рішено, що екзекутива повинна кооптувати більше членів.

Дальше одноголосно ухвалено, що всї присутні мають бути членами ширшого комітету.

Рівнож на поставлене і поперте внесенє ухвалено одноголосно візвати до ширшого комітету поодинокі особи з головнійших центрів в Америці.

Ухвалено, що назва комітету має бути: Комітет Оборони Мирослава Січинського, а по анґлійськи: Miroslaw Sichinsky's Defense League і що осідок комітету має бути в Ню Йорку, Н. Й., адреса адвоката п. Поллака.

Ухвалено вибрати слідуючі комісії, а то: Комісію пресову і правничу. Пп. Ревюк, Лотоцький і Кнігиницький були вибрані до комісії пресово-інформаційної, а Ревюк, Лотоцький, Кнігиницький і Дуткевич до комісії правничої.

Ухвалено у відповіднім часї видати відозву до Українців, живучих в Америці, о збірку фондів на цїли Комітету Оборони Мирослава Січинського. Відозви мають бути одної редакції.

Ухвалено устроювати у відповіднім часї віча в Америці з рамени Комітету.

По скінченю наради засіданє замкнув предсідатель Д. Капітула.

Ню Йорк, Н. Й., дня 15. липня 1915 р.

Дмитро Капітула, предс.;
Богдан Дуткевич, секр.

З огляду на вагу справи, зараз слідуючого дня т. є. 16-го липня 1915. р. предс. Д. Капітула скликав засіданє екзекутиви. З сего засїданя протокол слідує:

ПРОТОКОЛ

з засїданя Гол. Екзекутивного Уряду Комітету Оборони Мирослава Січинського, відбувшого ся в пятницю, дня 16-го липня 1915 р. в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Засіданє отворив предсідатель Дм. Капітула.

На засіданю були присутні: Мирослав Січинський; члени екзекутивного уряду: Дмитро Капітула, Андрій Савка, Михайло Угорчак; та члени ширшого комітету: Семен Ядловський, Володимир Лотоцький і Богдан Дуткевич.

Перший забрав слово предсідатель Д. Капітула і заявив, що з огляду на важність справи не можливо було засїданя відкладати, хоч два члени екзекутивного уряду, а то: дд. І. Артимович з Філядельфії і Я. Корнат з Ню Йорку не могли бути присутні. Предсідатель поручив секретареви Мих. Угорчакови точний протокол із сего засїданя вислати обом згаданим добродіям, щоби в сей спосіб були обзнакомлені з цілою справою, яка була предметом нарад на тім засіданю.

На засіданю принято отсї ухвали:

1. Ухвалено виготовити відповідний реферат на віча і резолюції, котрі мають бути приняті на вічах. Також ухвалено виготовити в анґлійській мові короткий звіт з віча і резолюції. Все те мало бути видруковане у відповідній скількости і розіслане по всїх місцевостях, де би віча відбували ся. На кождім вічу був би відчитаний випрацьований реферат і ухвалено би було одного змісту резолюції, а комітет вічевий мав постаратись, аби в його місцевости вони були поміщені в анґлійських часописях, зараз слідуючого дня або в найблизших днях.

2. Ухвалено виготовити відозву до американських Українців з переповідженєм цілої справи д. Мирослава Січинського. У відозві мало ся завізвати до скликуваня віч, ухвалюваня резолюцій і збираня жертв на покритє коштів оборони Мирослава Січинського.

3. Ухвалено виготовити відозви для опублікованя в часописях до загалу Українців в Америці, а окремі до товариств, братств і відділів ріжних орґанізацій, в цїли, згаданій в точці третій. Відозви *для товариств і братств мало ся вислати* у відповідній скількости до головного уряду даної орґанізації, а той мав розіслати до відділів своєї орґанізації.

4. Ухвалено виплатити адвокатови п. С. Поллакови на рахунок справи $300.00, а на будуче в міру поступу процесу.

5. Ухвалено платити Мирославови Січинському з фонду оборони М. С. по $75.00 місячно, щоби міг занятм ся виданєм відповідної книжки в анґлійській мові про українську справу і займати ся приготованєм Українського Сойму в Ню Йорку.

6. Ухвалено виготовити відповідний афіш до наліплюваня на видних місцях по ріжних містах Злучених Держав. На сїм афішу мала видніти мапа Европи з окремим відзначенєм мапи України і з відповідними поясненями в анґлійській та українській мові, чому і як Україна поневолена. Сей афіш мав бути так виготовлений, щоби його зміст був відповідний до процесової і до загально-української справи. Виготовленє афішу і всїх других річий до опублікованя, як відозв і т. п. поручено пресовій комісії.

7. Ухвалено виготовити і вислати відповідну відозву до всїх запомогових орґанізацій українських в Америці, щоби зі своїх фондів кожда орґанізація жертвувала відповідну суму на покритє коштів оборони в процесї Мирослава Січинського.

8. Припоручено згідно з ухвалою тимчасового Комітету Оборони Мир. Січинського, запавшою на засіданю, виплатити кошти подорожи і дієту по $4.00 денно бувшим членам Тимчасового Уряду: Д. Капітулї, Ів. Артимовичеви і М. Белї.

На сїм засіданє замкнув предсідатель Дм. Капітула.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 16-го липня 1915 р.

Дмитро Капітула, предс.;
Михайло Угорчак, секр.

Опісля відбували ся майже що другий день ріжні конференції в справі процесу, в яких брали участь члени екзекутиви, комітету пресового і правничого та адвокати. Конференції відбували ся в місцях, де була потреба. З огляду на важні причини справу зголошеня до еміґраційних властий відложено на осінь 1915. р. на місяці вересень або жовтень.

На день 8-го жовтня 1915. р. предсідатель д. Д. Капітула скликав засіданє екзекутиви Комітету Оборони М. Січинського та комісії пресової і правничої. З сего засїданя протокол звучить:

ПРОТОКОЛ

з засїданя тіснійшого Комітету Оборони Мирослава Січинського, відбувшого ся дня 8. жовтня 1915 р. в домі Укр. Нар. Союза в Джерзи Сіти, Н. Дж.

Засіданє отворив предсідатель Д. Капітула о годині 3.30 пополудни. На засіданю були присутні слідуючі добродії: Д. Капітула, А. Савка і М. Угорчак, члени Екзекутиви; В. Лотоцький, В. Кнігиницький, Мир. Січинський і Богдан Дуткевич, члени правничої і пресової комісії. На засіданє не явили ся дд. І. Артимович і Яків Корнат, члени екзекутиви, однак свою неприсутність оправдали письменно.

Перший забрав слово д. Мирослав Січинський і пояснив докладно присутним, чому справу процесу відтягнено з липня аж на жовтень 1915 р. Між иншими головною причиною було виготовленє книжки, а також і те, що комісар іміґраційний з Ню Йорку був на вакаціях.

Бесіду М. Січинського принято до відома з повним вдоволенєм. Опісля секретар М. Угорчак прочитав кореспонденцію, котра наспіла до Комітету в послідних днях перед засіданєм. По прочитаню кореспонденції секретар М. Угорчак пояснив, длячого декотрі точки, ухвалені на засіданю 16-го липня 1915 р., не були буквально виконані. В сїй справі майже всї присутні забирали голос. По дискусії ухвалено, що пресова комісія Комітету має порозуміти ся з редакціями українських часописий, котрі прихильно відносили ся до справи процесу д. М. Січинського, в справі публікацій Комітету Оборони М. Січинського.

Дальше ухвалено, щоби віч в справі процесу і збираня жертв не заряджувати так довго, поки адвокати Комітету Оборони М. Січинського не признають хвилї за відповідну.

Дальше ухвалено, що пресова Комісія Комітету Оборони М. Січинського має постарати ся о вияснєнє справи статий, поміщених в „Народній Волї” в справі касієра і других членів екзекутиви Комітету Оборони М. Січинського.

Ухвалено розіслати до всїх українських часописий комунікати Комітету Оборони М. Січинського.

Ухвалено виплачувати всї білї і рахунки на підставі підписаних асиґнат предсідателем і секретарем.

Предложений рахунок має виплачувати касієр К. О. М. С. д. А. Савка.

Ухвалено виплатити п. С. Поллакови за працї до книжки „Украін'с Клейм ту Фрідом”, за котрі він сам мусів заплатити сторонам за переводи і т. д.

На підставі ухвали з дня 15-го липня 1915 р., котру принято на засіданю Комітету Оборони М. Січинського, ухвалено поширити екзекутиву і також покликати людий доброї волї до ширшого Комітету з ріжних місцевостий Злучених Держав.

Ухвалено покликати до екзекутиви ще слідуючих добродіїв: Теодозія Каськова і Івана Бородайкевича в характері містопредсідателїв; Петра Задорецького на заступника касієра і Стефана Гладкого на третого секретаря.

Дальше ухвалено, щоби секретар М. Угорчак відніс ся до орґанізацій о поданє імен людий на членів ширшого Комітету Оборони М. Січинського.

Також ухвалено покликати декотрих людий, що не є в орґанізації, а є впливовими людьми.

З огляду на те, що підчас самого процесу М. Січинський мав більші видатки, Комітет ухвалив підвисшити йому місячну платню з $75 на $100 від 1. жовтня почавши.

По вичерпаню нарад засіданє замкнув предсідатель Д. Капітула.

Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 8-го жовтня 1915 р.

Дмитро Капітула, предс.;
Михайло Угорчак, секр.

По засіданю було много конференцій, аж вкінци прийшла відомість, що правительство Злучених Держав признало вільний побут д. Мирославови Січинському в Америці.

По сїм екзекутива приготовлялась до скликаня зборів членів екзекутиви і ширшого Комітету Оборони М. Січинського. Міжтим всї потрібні ухвали зістали виконані.

На день 28-го грудня, 1915. р., з припорученя предсідателя д. Д. Капітули секретар М. Угорчак скликав засіданє К. О. М. С. через письменне повідомленє, заслане почтою. Се повідомленє звучить:

Ню Йорк, дня 23. грудня 1915.

Поважаний Пане!—

Як відомо Вам з часописий українських і других, еміґраційні власти сеї держави признали вільний побут добр. Мирославови Січинському в Злучених Державах, а тимсамим добр. Мирослав Січинський має право стати вільним горожанином Злучених Держав і жити разом з нами і з другими народами на земли Вашінґтона. Значить, що процес Мир. Січинського покінчив ся успішно і корисно для інтересованого, а тимсамим і для загалу українського народа.

З уваги, що процес скінчений, екзекутива Комітету Оборони Мир. Січинського уважала за відповідне конечно скликати послідний мітінґ Комітету Оборони Мир. Січинського на вівторок, дня 28-го грудня 1915 р. в Schuetzen Hall, 12 E. 8th St., New York, N. Y.

На сїм мітінґу екзекутива здасть звіт з цілої діяльности в справі Оборони Мирослава Січинського т. є. звіт з приходів і розходів і т. д.

Сей мітінґ є великої ваги для всїх Українців, інтересованих в справі Оборони Мир. Січинського. Длятого з розпорядженя предсідателя Ком. Оборони Мир. Січинського отсим просить ся Вас яко члена К. О. М. С. прибути на се засіданє.

Коли би Ви з важної причини не могли прибути на се засіданє, просить ся Вас повідомити о сїм екзекутиву К. О. М. С.

Кождий член Комітету, що прибуде на се засіданє, має всї кошти сам за себе покрити.

Початок висше згаданого засїданя буде о третій годині пополудни 28-го грудня 1915 р.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ К. О. М. С.:

Мих. Угорчак, секр.

Протокол з сего засїданя звучить:

ПРОТОКОЛ

з засїданя Комітету Оборони Мир. Січинського, відбувшого ся дня 28-го грудня 1915 р. в Ню Йорку, в „Шіцен Гол”, 12 Іст 8 улиця.

Засіданє отворив предсідатель Д. Капітула о год. 4.30 пополудни.

На засіданю були присутні слідуючі добродії: Д. Капітула, І. Артимович, М. Угорчак, А. Савка, Я. Корнат, С. Ядловський, Н. Хоміцький, С. Чіснок, В. Кнігиницький, В. Яхніцький, Ю. Павчак, І. Каштанюк, Б. Дуткевич, В. Лотоцький, М. Січинський і оборонець Семен Поллак.

Перший забрав слово Д. Капітула і пояснив присутним ціль сих зборів, а також здав звіт зі свого урядованя яко предсідатель Комітету Оборони Мирослава Січинського. Опісля здавав звіт містопредсідатель комітету І. Артимович і заявив, що з уваги, що предсідатель Д. Капітула цілий час урядував, він не мав нагоди брати активної участи в урядованю.

Опісля здавав звіт секретар комітету Мих. Угорчак. Він прочитав імена всїх членів К. О. М. С. Імена членів Комітету Оборони Мирослава Січинського є отсї:

Екзекутива: Дмитро Капітула, предс.; Іван Артимович, містопредс.; Теодозій Каськів, містопредс.; Іван Бородайкевич, містопредс.; Андрій Савка, касієр; Петро Задорецький, заст. кас.; Михайло Угорчак, секр.; Яків Корнат, секр.; Стефан Гладкий, секр. Члени ширшого Комітету: Ів. Лазорчик, Ів. Ардан, Вас. Гришко, Мих. Беля, Мих. Саламандра, Ю. Луців, Вас. Левчик, Юл. Павчак, А. Музика, Вол. Кнігиницький, С. Чіснок, Н. Росолович, К. Кирчів, С. Ядловський, О. Стеткевич, В. Лотоцький, О. Заплатинський, Б. Дуткевич, В. Діділівський, В. Татомир, В. Седляр, М. Хандога, І. Буґера, Т. Вислоцький, Ів. Артимович, М. Бабій, М. Бабей, К. Білик, Ів. Бунґа, О. Чайківський, М. Чарнецький, М. Чемерин, Ст. Дембіцький, Й. Демкович, Н. Джмелик, Й. Федюшка, Т. Фурик, С. Фесолович, др. С. Гриневецький, Е. Гвоздик, Мирон Ґундич, Й. Ґундяк, В. Гасій, Ст. Гузар, В. Яхніцький, Ілія Яремій, Й. Катулька, Н. Кирилюк, Дм. Кривий, М. Кунька, Ю. Крайківський, А. Калита, Онуфр. Курко, І. Кіч, І. Каштанюк, І. Левицький, В. Маліевич, Т. Мараз, С. Матчак, С. Маційовський, Дм. Николайко, М. Накрейко, Ст. Олійник, Т. Починок, І. Переговський, Дм. Підгайний, Мих. Провода, Мих. Полянський, Д. Ружицький, Р. Ревада, Омелян Рекрут, др. В. Й. Сіменович, І. Середницький, С. Самборський, Й. Сенчина, Р. Слободзян, М. Стецїв, І. Семків, Юл. Луцишин, В. Сербай, М. Семенюк, С. Сенюк, Ст. Склепкович, А. Сирота, Н. Серединський, П. Свистун, Алекс. Шаршонь, А. Шандрівський, О. Шараварко, Анд. Шміґельський, А. Шеремета, Н. Шемердяк, Н. Величко, С. Витрвал, Ів. Ваверчак, В. Ворґуль, В. Хоминець, Й. Хомів, Н. Хоміцький, Д. Хомин, І. Завада, М. Байдюк і В. Свистун.

Опісля заявив секретар, що декотрі українські орґанізації і особи іґнорували письма Комітету а декотрі відносили ся дуже холоднокровно до цілої акції процесової, навіть фондів не дали зі своїх кас на покритє коштів процесу. Дальше заявив, що цілу справу процесу взяли були на себе лише дві орґанізації: Український Народний Союз і Руський Народний Союз. Сї дві орґанізації і їх органи „Свобода” і „Народна Воля” стояли від самого початку солїдарно аж до кінця довершеного процесу.

Дальше Мих. Угорчак, секретар К. О. М. С. вислав понад 290 ріжних листів від К. О. М. С. до ріжних сторін.

Рівнож Мих. Угорчак заявив, що він робив все для справи К. О. М. С., що було потрібне і що було в його силї.

Дальше здавав звіт д. Яків Корнат і заявив, що з огляду на те, що д. Мих. Угорчак урядував цілий час, анї він анї С. Гладкий не мали нагоди брати участи в урядованю яко секретарі.

З черги здава звіт д. А. Савка, касієр Комітету Оборони М. Січинського. А. Савка перечитав докладний звіт з приходів і розхоідв Комітету Оборони М. Січинського, а також згадав про рахунки, котрі мають бути в короткім часї заплачені. Опісля на жаданє А. Савки вибрано контрольну комісію, котра провірювала всї рахунки, білї, позиції приходів і розходів — в загалї цїле книговодство. До сеї комісії зістали вибрані дд. Я. Корнат, Н. Хомицький і С. Чіснок.

В імени пресової і правничої комісії здавали звіт дд. Б. Дуткевич і В. Лотоцький. Оба вони заявили, що обі комісії робили все потрібне до процесу, що адвокат п. С. Поллак зарядив, і що було потрібне до сеї справи.

Опісля на поставлене і поперте внесенє ухвалено виплатити білї, котрі є ще не заплачені і на котрі Комітет має зобовязанє.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено з днем 31-го січня 1916 р. розвязати Комітет Оборони Мирослава Січинського, а екзекутива т. є. предсідатель, секретар і касієр мають покінчити всї справи, котрих Комітет ще не полагодив.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено, щоби в оголошеню під жертвами фонду помістити оповістку, щоби кожде товариство, комітет чи одиниця прислали зібрані гроші на ціль фонду до 30-го січня 1916 р., коли які гроші на сю ціль мають.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено оголосити у своїм часї звіт К. О. М. С. від початку аж до кінця його істнованя, та подати імена орґанізацій, котрі брали участь в справі, а також імена членів Комітету.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено над справою порушеною д. Л. Ковтуном перейти до порядку дневного.

На бажанє д. Мирослава Січинського поставлено, поперто і ухвалено внесенє, щоби відмовити пропозицію, котру дали члени Комітету із Скрентон, Па. Пропозиція була, щоби зібрати д. М. Січинському дарунок в грошах з нагоди виграня процесу.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено видати книжку в анґлійській мові в справі процесу, котру зобовязав ся зладити п. С. Поллак, не жадаючи осібної нагороди крім того, що взяв за справу.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено, що у сїй книжці мають бути поміщені фотоґрафії членів екзекутиви. Сего жадав п. С. Поллак.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено сю книжку розіслати всім інтересованим в Америці і в старім краю, а висилку і опакованє має ся покрити з фонду К. О. М. С.

Опісля здавала контрольна комісія звіт з контролї, яку перевела, і заявила, що все найдено в найлучшім порядку.

По звіті контрольної комісії майже всї члени присутні забирали голос в дискусії, висказуючи своє вдоволенє для екзекутиви Комітету Оборони Мирослава Січинського.

По річевій дискусії на поставлене і поперте внесенє ухвалено звіти предсідателя Д. Капітули, секретаря Мих. Угорчака, касієра А. Савки, містопредсідателя І. Артимовича, секретаря Я. Корната та членів комісій Б. Дуткевича і В. Лотоцького і других приняти до відома.

На поставлене і поперте внесенє ухвалено, що по виплаченю всїх зобовязань К. О. М. С. остала сума має бути передана д. М. Січинському до вирівнаня його зобовязань з часу увільненя з вязниці (для помочи людям, котрі помагали в утечі 1911 р., а тепер находять ся у прикрій потребі).

Предсідатель Д. Капітула подякував п. С. Поллакови за його труд і щиру працю в процесї д. М. Січинського. Присутні через повстанє з місць зсолідаризували ся з предсідателем Д. Капітулою. П. С. Поллак приняв се до відома і заявив, що він робив лиш те, що було його обовязком, аби справа вийшла після бажань Комітету українського загалу.

Також подякував п. С. Поллак пп. Комітетовим за труд і поміч, а зосібна дякував д. М. Січинському, котрий немало доложив праці і труду в процесї.

Д. Мирослав Січинський подякував всім членам Комітету за їх щиру працю в процесї, котрий вийшов корисно для справи.

По вичерпаню порядку дневного засіданє замкнув предсідатель Д. Капітула.

Ню Йорк, Н. Й., дня 28-го грудня 1915 р.

Д. Капітула, предсідатель;
Мих. Угорчак, секретар.

Фінансовий звіт з приходів і розходів Комітету Оборони Мирослава Січинського:

ПРИХОДИ:

Український Народний Союз	$1.000.00
Руський Народний Союз	1.000.00
Місцеві комітети, товариства, братства і поодинокі жертводавці зложили по день 31-го січня 1916 р.	5.837.82
Разом	$7.837.82

РОЗХОДИ:

За переведенє справи увільненя М. Січинського виплачено оборонцеви-адв. С. Поллакови з Ню Йорку (після попередної умови)	$2.500.00
За посередництво в переведеню справи М. Січинського виплачено адвокатови Ґілбертови І. Ров	400.00
За перевід актів процесових з процесу в Австрії і голосів сьвітової преси, як також дебат у віденськім парляменті для потреб тутешної оборони	390.00
Американсько-анґл. бюрови для інформованя часописий про процес М. Січинського і про українську справу загалом	150.00
Кошти подорожи М. Січинського до Америки	250.00
За написанє статий до американсько-анґлійських часописий для познакомленя Американців з українськими змаганями	100.00
За виданє (папір, друк і переплет) анґлійської книжки „Украін'с Клейм ту Фрідом” в 3500 примірниках	1.168.61
За праці авторські до книжки „Украін'с Клейм ту Фрідом” і переведенє коректи	776.85
Видатки на марки на розсилку книжок до американсько-анґлійських редакцій, сенаторам, конґресменам, публіцистам, літератам, політикам і другим	60.42
За оголошеня про книжку „Украін'с Клейм ту Фрідом” в 4-ох анґлійських часописях	35.10
За друки для ужитку Комітету Оборони	8.75
Адміністраційні видатки Комітету Оборони	5.82
За 3-разове винайменє галї на засїданя Комітету Оборони	13.50
Зворот коштів подорожи і дієти членам екзекутивного комітету, з подальших місцевостий	105.00
Телеґрама до Швайцарії про увільненє М. Січинського	7.17
За фотоґрафії М. Січинського	10.00
На удержанє д. М. Січинському підчас його праці для процесу і коло видавництв в анґлійській мові	625.00
Виплачено (часть) д. М. Січинському на сплату його старокраєвих з'обовязань (згідно з ухвалою Комітету з дня 28-го грудня 1915 р.	713.06
Разом	$7.319.58

ЗІСТАВЛЕНЄ:

Приходи	$7.837.82
Розходи	7.319.58
Остала готівка	$518.24

З остаючих гроший Комітет Оборони ухвалив ужити частину на покрите коштів друку брошури в англійській мові про хід справи визволеня М. Січинського, яку з'обовязав ся написати оборонець-адвокат п. С. Поллак, і на розсилку решти накладу книжки, а решту гроший (около $300) рішено передати д. М. Січинському на покритє дальших з'обовязань, звязаних зі справою його процесу.

Ті орґанізації або приватні особи, котрі мають вже зібрані певні суми гроший на фонд О. М. С., зволять ласкаво висилати їх прямо на адресу: M. Sichinsky, 165 W. 122nd St., New York, N. Y.

Ню Йорк, Н. Й., дня 15-го лютого 1916. р.

Д. Капітула, предс.
А. Савка, касієр.
Мих. Угорчак, секр.

НОВИНКИ.

АНҐЛІЙСЬКЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ".

В понеділок, дня 28-ого с. м., вийде анґлійське число „Свободи". Буде там цїлий ряд ріжних статий на всякі теми з української минувшости і теперішности і цїкаві листи Американців та Анґлійців.

Се число „Свободи" кождий, хто знає анґлійську мову, повинен по прочитаню сховати собі на памятку або дати якому Американцеви до прочитаня. Хто-ж не знає Анґлійської мови, то зробить добре дїло, як дасть „Свободу" другому Американцеви або чужинцеви (що знає анґлійську мову) до прочитаня.

Також можна давати до редакцій анґлійських ґазет з просьбою о передрукованє бодай одної статї.

Коли в той спосіб розширить ся у Злучених Державах бодай яких 20.000 примірників анґлійського числа „Свободи", то се немало причинить ся до обзнакомленя Американців і чужинців з нашою народною справою.

Щоби наші читачі не були через появу анґлійського числа „Свободи" задовго без української ґазети, четвергове число видамо о один день скорше, то значить, що воно появить ся з друку (лише на 4 сторонах) замісць в середу — вже у второк, дня 29-ого с. м. споллудня, а по дальших місцях Злучених Держав буде вже в середу, дня 1-го марта с. р.

Всї, що замовили анґлійське число „Свободи" в більшій скількости, дістануть також по виходї з друку.

ПОЛЬЩЕНЄ УКРАЇНЦЇВ В АМЕРИЦЇ.

Пан Г. Підскальний з Олієн, Н. Й., просить нас о поміщенє слїдуючої новинки: Тутешний польський парох, кс. Томаш Ґвоздзь скликав дня 13. с. м. мітинґ і там Поляки ухвалили, щоб кождий Українець, чи самотний чи фамілійний, належав до польської парохії. Котрий не буде належати, не мати-ме ніякої услуги косцельної, то значить: ксьондз не дасть нікому слюбу, не охрестить, не висповідає і т. п., поки дотичний Українець не пристане на польське, то є не вступить до парохії. Перестерігаєть ся Українців з Олієн, Н. Й., щоб тримали і шанували свою народність і віру та не дались перетягнути у ворожий нам табор.

БРАЗИЛІЙСЬКІ УКРАЇНЦЇ СТАРОМУ КРАЄВИ.

Одинока українська ґазета, яка виходить в Бразилії — „Праця", зібрала доси на поміч Українцям у старім краю около 900 мільрайсів (близко 1.500 корон), які вислала на адресу п. Юліяна Романчука у Відни.

ВІСПА В ГАЛИЧИНЇ.

Від 2. до 8. січня с. р. стверджено в Галичинї 1.085 случаїв віспи в 52 повітах (в 263 громадах), а на Буковинї 83 случаїв в 3 повітах (в 11 громадах). В инших краях Австрії стверджено в тім самім часї 112 случаїв віспи.

ПОШЕСТИ В ГАЛИЧИНЇ.

Урядово оголошують: Від 9. до 15. січня с. р. стверджено в Галичинї 226 случаїв пятнистого тифу в 19 повітах (в 47 громадах). — В тім часї стверджено 1.522 случаїв віспи в 55 повітах (в 310 громадах).

ДО ВІДОМА ТОВАРИШІВ-РОБІТНИКІВ ДЛЯ ЧИЩЕНЯ ВІКОН.

Отсим повідомляємо Товаришів, котрі працюють в містї Ню Йорку і сусїдних місцевостях, що мітинґи юнії робітників для чищеня вікон відбувають ся кождої суботи в українській гали під числом 28. Е. 7-ма улиця, Ню Йорк.

Не сумніваємось, що кождому з Товаришів є зрозумілою вага власної орґанізації і тому закликуємо Вас всїх до громадної участи в мітинґах.

УРЯД ЮНІЇ РОБІТНИКІВ ДЛЯ ЧИЩЕНЯ ВІКОН В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦИ.

24-25

БРУКЛИН, Н. Й.

Заходом українського тов. „Просьвіта" в Бруклинї, Н. Й.,
— відбудеть ся —

В СУБОТУ, ДНЯ 26. ЛЮТОГО 1916 Р.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в New Washington Hall, 118 Cook St., Brooklyn, N. Y.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНЇ 7.30 ВЕЧЕР.

ВСТУП 25 ЦНТ.

Запрошуєть ся всїх щирих Українцї, так з Бруклина як і з околиць. 24-25

Родимцї! За той час, від коли зачалась оружна розправа в старім краю, ніхто не мав нагоди, щоби бодай на хвильку розвеселити ся, тому тов. „Просьвіта" задумало дати на закінченє мясниць якусь родинну забаву і дати спромогу по так довгій журбі і нудах, хоч троха розвеселитись. Отже приходїть всї, а певно не пожалуєте. На бали буде грати знаменита українська музика; будуть здорові напитки і смачні перекуски.

Також в день балю буде приниматп ся нових членів до тов. „Просьвіта" без вступного, а лише за доплатою 50 цнт. місячної вкладки. Тов. „Просьвіта" в случаю недуги платить 6 дол. тижневої запомоги, а на случай смерти 100 дол. Тов. „Просьвіта" має гарний масток. Збори відбувають ся кождої суботи по першім під ч. 355 Бошвік Аве., в Бруклинї. Отже приходїть всї і користайте з нагоди, яку не так скоро стрінете.

Половина доходу призначена на народні цїли.

За добру забаву ручить КОМІТЕТ.

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

— устроює —

ВЕЛИКА ШІСТКА

В СУБОТУ, 4. МАРТА 1916
в "White Eagle Hall", 335 Newark Ave., JERSEY CITY, N. J.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНЇ 6-ій ВЕЧЕР.

Вступ 25 центів.

ПЕРЕПИСКА АДМІНІСТРАЦІЇ.

Вп. Софія Василишин з Дїтройт, Міш. Просимо подати до адміністрації „Свободи" свою докладну адресу. Ваші листи, без подання в них адреси, справу висилки часописи не направлять. 25-26

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

В недїлю, дня 27. с. м. відбудуть ся збори Укр. Нар. Дому, в гали церковній при Гудсон Аве. Мають запасти важні рішеня. Просить ся, щоб прибули всї члени, як також всї ті, котрі інтересують ся тою справою. Збори відбудуть ся по вечірни.

Мих. Андрейчук, секр. рек.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — *Оголошень женитьби не приймаєсь.*)

Пошукую свого брата **МАКСИМА БАГРІЯ**, котрий походить з села Стоки, пов. Бібрка. Довший час перебував в Елїзабетпорт, Н. Дж. Хто би о нїм знав або він сам, прошу зголоситись на адресу: Michael & Paul Bahrij, P. O. Box 8, West Raleigh, W. Va. 22-25

Пошукую **МИХАЙЛА КУЛИК** з села Довжки, повіт Калуш і **МАКСИМА БОЄЧКО** з Сївки Войнилівської, повіт Калуш. Прошу зголоситись на адресу: N. T., c/o „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 24-25

Пошукую свого знайомого **МИКОЛУ КОСТІВ**, з села Ґлїбовичі, повіт Бібрка, Гал. Голоситись прошу на адресу: Michael Kurdyna, 25 Spruce St., Hartford, Conn. 24-26

Пошукую свого товариша **КАЗИКА ДРОЗДІКА**, котрий походить з села Безнїгова Горішня з під Лїса, повіт Лїско, Гал. Перебував в Юнайтед, Па. а тепер в околиці Мікізракс або Пітсбурґ. Він має перетяту долїшну губу, є середного росту, ходить повільно, в вїцї 18 до 20 лїт. Хто би о нїм знав, зволить повідомити на понизшу адресу, а дістане $10.00 нагороди. Nicholas Beluch, 47 Moffet St., E. Carnegie, Pa. 25-26

Пошукую свого вуйка **ПЕТРА ПАТРИЛЮК**. Походить з Олявчи, пов. Теребовля, Гал. До Америки приїхав в 1907 роцї. Перебував в Ню Йорку. Хто би о нїм знав або він сам, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Iwan Hnatiw, 103 Kent Ave., Brooklyn, N. Y. 25-26

Пошукую **СТЕФАНА ЖОВНІРА**, котрий походить з села Линівцї, повіт Перемишляни. Лїт 16; рослий. За поданє його точної адреси дам $50.00 долярів нагороди. Голоситись на адресу: Paweł Związek, 1800 South Third St., St. Louis, Mo. 25-27

ПОТРІБНО ХЛОПЦІВ 16-лїтних і старших до телеґрафічного офісу. Знанє анґлійської мови конечне. Добра платня. Голоситись до: Western Union Tel. Co., 76 Montgomery St., Jersey City, N. J. 25-27

ПОШУКУЄСЬ АҐЕНТІВ-ПРЕДСТАВИТЕЛЇВ на місто Бейон і Нюарк, Н. Дж. Стале місце з доброю платою. Голоситись до: A. Makray, 1947 Boulevard, near Fulton Ave., Jersey City, N. J. 25-37

НА ПРОДАЖ УКРАЇНСЬКА ГОЛЯРНЯ (барбершоп) в Обурн, Н. Й. в дуже добрім положеню і при головній улици. Властитель провадить сей бизнес через 4 роки. Українців є тут поверх 3000 а Поляків 5000, а українська барберня лише одна. По близші інформації голоситись до: Anthony Shkapiak, 193 State St., Auburn, N. Y. 25

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяцї 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В містї Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяцї $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

